

ŽENA A DRAK

freska v novoľubovnianskom chráme sv. Jána Evanjelistu

Počas slávnostnej odpustovej svätej omše 27. 12. 2010 bola v našom chráme posvätená nová freska pánom dekanom, Mgr. Mariánom Pánikom.

Či ste sa už tejto slávnostnej svätej omše zúčastnili, alebo nie, predkladáme Vám, ako aj všetkým ostatným, ktorí si kliknete na našu stránku popis autora, aby ste poznali presný zámer jeho diela.

Ján Pečarka, autor fresky - popis a umelecký zámer fresky vo farskom kostole

sv. Jána v Novej Ľubovni

Od prvej chvíle, keď mi dal pán farár šancu navrhnúť maľbu na balkón v strednej lodi som vedel, že čokoľvek naň navrhnem bude sa bezprostredne týkať patróna nášho kostola Jána Apoštola. Po dlhej úvahe som si nakoniec vybral ako východiskovú, kapitolu 12 zo Zjavenia apoštola Jána pod názvom "Žena a drak". (Prečítať text Zjv 12, 1-5). Maľba teda zobrazuje Jána s jeho atribútom orlom, sedí na kopci, pozoruje výjav a v rukách drží podložku s papierom a perom. Je zdesený, ale zároveň duchovne silný. Vypätie zo scény dopĺňa vietor, ktorý môžeme vizuálne vnímať v jeho vlasoch a drapérií (záhyboch oblečenia). Sám je strpnutý v plnom prekvapení a očakávaní toho čo sa stane. Vedľa neho na zlomenej haluzi sedí kvíliaci orol, ktorý dopĺňa svojou bezprostrednou expresiou Jánov výraz. Funguje tiež ako zrkadlo jeho skutočného vnútorného prekvapenia a zdesenia. Pred ním na ľavej strane kompozície sa odohráva nezvyčajné zjavenie tehotnej ženy stojacej na mesiaci. Odetá je slnkom a na hlave má veniec z hviezd. Je namalovaná v jednoduchých hnedých šatách (hnedá je farba zeme - farba človeka) so zlatým lemovaním okolo krku, rukávov a dolného okraja sukne. Schválne som sa pri tejto postave vyhol akémusi násilnému zobrazovaniu Márie podľa ikonografického vzoru. Je to preto, že má symbolizovať každú mladú tehotnú ženu. Aj keď z tradície Cirkvi a ďalšieho textu vieme odvodiť, že ide o Máriu, matku Krista, Ján o nej píše ako o žene. Tento moment je veľmi dôležitý v ďalšom čítaní tohto maliarskeho vyobrazenia. Pod ňou je sedemhlavý drak, ktorý čaká na to, aby dieťa zničil. Drak tu vystupuje ako zástupca diabla, pokušiteľa a hriechu. Okrem jeho hadích a dračích hláv zdobených diadémami má jedna hlava ľudskú podobu. Toto zobrazenie ľudskej hlavy som použil kôli tomu, že ak sa zlo a hriech prejavuje na zemi, tak je to hlavne z rozhodnutia človeka. Kompozíciu dopĺňa krajina, ktorá je inšpirovaná novoľubovnianským okolím, aj s fragmentom našej obce. Maľba striktne neilustruje sväté Písmo, to nebolo ani jej zámerom, ale snaží sa podať výjav tak, aby zároveň fungovala aj jeho ideová a estetická vlasnosť. Malá odlišnosť od s. Písma, vznikla aj kôli vizuálnej skratke, ktorá vychádza z veľmi neobvykle horizontálneho formátu (1,40 m x 7 m).

Na prevedenie maľby som si zvolil techniku fresco (z talianskeho affresco čo v preklade znamená vlhký). Čiže ide o maľbu do vlhkej omietky. Táto tisíce rokov stará technika dostala svoj veľký význam hlavne v talianskej renesančnej a barokovej maľbe 14. až 17. stor. Maľovali ňou veľkí majstri ako Giotto, Fra Angelico, Masaccio, Michelangelo, Jacopo Pontormo, Andrea Pozzo a mnohí ďalší. Freska sa skladá z dvoch vrstiev, podkladovej vrstvy - arriccio a z podkladu pre maľbu - intonaco. Ako arriccio som v tomto prípade použil pôvodnú omietkovú vrstvu, ktorá sa najskôr očistila od všetkých maliarskych vrstiev. Použitie intonaco sa skladá z dvoch vrstiev, hrubšej zmesi piesku a vápna, a tenkej vrstvy vápna a mramorovej múčky. Na samotnú maľbu sa použili čisté praškové pigmenty pojené vápennou

vodou. Išlo väčšinou o prírodné pigmenty ako zemské zelene, okre, sieny a umbry. Náročnosť tejto techniky spočíva hlavne v tom, že sa musí naniesť iba taká vrstva podkladu - intonaka akú dokážete počas jej schnutia zamaľovať. Tento kus omietky z ktorých bola postupne vyskladaná celá maľba sa nazýva giornata, a na niektorých miestach je vidieť ich jednotlivé spojenia. Je to neoddeliteľná technologická súčasť maliarskej techniky fresco. Na druhej strane, veľké pozitívum tejto starej techniky je jej trvácnosť a stálosť.

Vráťme sa však k ideovému zámeru tejto práce. Keď som si vyberal dej, ktorý by sa mal odohrávať ako zjavenie pred očami Svätého Jána, chcel som aby to bolo niečo blízke dnešnému, hlavne mladému človeku. Tak som narazil na kapitolu Žena a drak, ktorú som si znovu a znovu čítal, lebo na mňa veľmi zapôsobila a taktiež ma fascinovalo napätie medzi trpiacou ženou a mohutným nebezpečenstvom, ktoré jej hrozí. Ak by som mal ako laik túto pasáž nazvať inak, tak by som povedal, že ide o interrupciu - umelý potrat. Interrupcia - umelý potrat, čiže zánik nenarodeného života je nepochybne veľkým súčasným problémom. Práca preto chce vyzývať k solidarite s mladými matkami k pochopeniu ich problémov, ktoré sa počas doby tehotenstva môžu vyskytnúť a k následnej pomoci. Taktiež chce vyvolávať napätie v ktorom divák zohráva rolu archanjela Michala, ktorý v ďalšom deji víťazí nad drakom. Toto víťazstvo by sa malo prejavovať v našom reálnom živote, teda reálnom deji. Ide o záchranu ďalšieho človeka a nie o odcudzenie matky a zavrnutia jej plodu.

Nie každá matka ide rodiť dieťa do usporiadanej rodiny, nie každá ide rodiť chcené dieťa. A realita je neúprosne krutá. Počet predčasných ukončení životov vo svete vzrastá. Ľudstvo si vraždí vlastnú budúcnosť. Je to neklamný znak toho, že prestávajú fungovať základne náboženské a etické princípy demokratickej spoločnosti. Chceme sa týmto problémom nečinne prizerať? Je nám ľahostajné vraždenie nenarodených? Zobral nám, ktorí sme tu na zemi niekto základné právo - právo sa narodiť? Viem, že situácia je niekedy veľmi komplikovaná a tieto otázky sú viac - menej globálne, ale to nebráni tomu, aby sa v rôznych situáciách v prvom rade nezabúdalo na bezbrannú ľudskú bytosť, ktorá čaká na svoj dar od Boha, dar žiť. To je najväčšie ťažisko a základný koncept tejto práce.

Tak ako freska sa skladá z niekoľkých vrstiev bez ktorých nemôže existovať, tak aj samotná práca zahŕňa niekoľkých ľudí bez ktorých by sa tento maliarsky projekt nikdy nemohol zrealizovať. Touto cestou by som sa chcel poďakovať Pánu farárovi za nápad a možnosť zrealizovať takúto maľbu, môjmu otcovi a bratovi Martinovi za neuveriteľnú pomoc s materiálmi, lešením, dovozom a rôznymi murárskymi robotami, taktiež magistrovi umenia a kunsthistorikovi Vladislavovi Zabelovi za jeho umeleckú pomoc a odborné rady, ako aj Vám milá farnosť za trpezlivosť a ochotu na neaký čas prerušiť každodennú návštevu kostola. Taktiež bývalému pánu starostovi za prepožičanie Domu Nádeje ako náhradného miesta za kostol, mojím tetám za každú ochotnú pomoc a Pánu kaplánovi za horlivosť a trpezlivosť. V neposlednom rade chcem taktiež poďakovať všetkým, ktorí sa svojimi modlitbami podieľali na dokončení tejto náročnej práce.

Táto maľba vznikla z úcty k sv. Jánovi a hlavne na slávu Božiu a má slúžiť veriacim v prehlbovaní ich vzťahu k nemu. Účastniť sa na tak výnimočnom projekte bola pre mňa ako novolubovianca veľká česť a ja dúfam, že sa táto freska bude ľuďom páčiť. Maľoval som to so všetkou zodpovednosťou a s maximálnym využitím svojich znalostí a schopností.

S poďakovaním a pozdravom autor fresky Ján Pečarka.

